

μέρα

μέρα, η, ουσ. [<μσν. μέρα <αρχ. ήμερα], η μέρα· βλ. και λ. [ημέρα](#). (Ακολουθούν 120 φρ.)·

- *άγιες μέρες*, οι μεγάλες γιορτές, ιδίως τα Χριστούγεννα και το Πάσχα: «τέτοιες άγιες μέρες που είναι, πρέπει να δώσετε τα χέρια σας και ν' αγαπήσετε πάλι»·

- *ανάποδη μέρα*, που στη διάρκεια της συμβαίνουν ή συνέβησαν δυσάρεστα γεγονότα, δυσάρεστες καταστάσεις: «σήμερα ήταν πολύ ανάποδη μέρα, γιατί απ' το πρωί όλα μου πήγαιναν στραβά κι ανάποδα»·

- *απ' τη μέρα που βγήκε η συγνώμη, χάθηκε το φιλότιμο* ή *απ' τη μέρα που βγήκε το συγνώμη, χάθηκε το φιλότιμο*, ειρωνική παρατήρηση σε κάποιον που μας ζητάει *συγνώμη*, κάθε φορά που κάνει κάτι σε βάρος μας, ιδίως από απροσεξία του·

- *απ' τη μια μέρα στην άλλη*, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα: «μέχρι χτες μου ορκιζόταν πως θα κόψει το τσιγάρο κι απ' τη μια μέρα στην άλλη τον ξανάπιασα να καπνίζει || άνοιξε ένα φαστφουντάδικο στο κέντρο της αγοράς κι απ' τη μια μέρα στην άλλη τα κούνησε»·

- *απ' τη νύχτα ως τη μέρα*, κατά τη διάρκεια όλης της νύχτας, από τη δύση ως την ανατολή του ηλίου: «σκοτώνεται στη δουλειά απ' τη νύχτα ως τη μέρα για να τα φέρει βόλτα»·

- *από μέρα σε μέρα*, σε σύντομο χρονικό διάστημα, χωρίς όμως να μπορώ να προσδιορίσω το πότε: «τον περιμένω να 'ρθει από μέρα σε μέρα»· βλ. και φρ. *μέρα με τη μέρα*·

- *αύριο άλλος ήλιος, άλλη μέρα*, βλ. λ. [αύριο](#)·

- *βρήκες μέρα!* ή *βρήκες τη μέρα!* έκφραση που ανάλογα με το ύφος και τον τόνο της φωνής μας δηλώνει απογοήτευση, στενοχώρια ή δυσφορία για κάποιον που κάνει ή που μας ζητάει κάτι, και που δηλώνει έμμεσα την άρνησή μας: «σήμερα που γιορτάζω βρήκες τη μέρα να μου χαλάσεις την καρδιά! || βρήκες τη μέρα που πληρώνω το προσωπικό μου να μου ζητήσεις δανεικά! || βρήκες μέρα να μου ζητήσεις τ' αυτοκίνητο! Δε βλέπεις που ετοιμάζομαι για ταξίδι;». (Λαϊκό τραγούδι: **βρήκες μέρα να λερώσεις τη βέρα, βρήκες μέρα το στεφάνι να πατήσεις, βρήκες μέρα να λερώσεις τη βέρα, βρήκες μέρα να με απατήσεις**). Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *αμάν* ή το *τώρα μάλιστα* και πολλές φορές, κλείνει με το *κι εσύ*·

- *βρέθηκε σ' άσχημη μέρα*, βλ. φρ. *βρέθηκε σε κακή μέρα*·

- *βρέθηκε σε κακή μέρα*, (για αθλητικές ομάδες, ιδίως ποδοσφαίρου ή μπάσκετ) δεν απέδωσε σύμφωνα με τις δυνατότητές της, τις ικανότητές της: «χάσαμε μέσ' απ' τα χέρια μας το παιχνίδι, γιατί η ομάδα μας βρέθηκε σε κακή μέρα»·

- *βρέθηκε σε καλή μέρα*, (για αθλητικές ομάδες, ιδίως ποδοσφαίρου ή μπάσκετ) απέδωσε σύμφωνα με τις δυνατότητές της, τις ικανότητές της: «η ομάδα μας βρέθηκε σε καλή μέρα και κατατρόπωσε την αντίπαλη ομάδα»·

- *βρίσκομαι σ' άσχημη μέρα*, βλ. φρ. *είμαι σ' άσχημη μέρα*·

- *βρίσκομαι σε κακή μέρα*, βλ. φρ. *είμαι σε κακή μέρα*·

- *βρίσκομαι σε καλή μέρα*, βλ. φρ. *είμαι σε καλή μέρα*·

- *για κάθε μέρα*, για καθημερινή χρήση: «αγόρασα ένα μπλου τζιν για κάθε μέρα»·

- *δε βλέπω άσπρη μέρα*, αντιμετωπίζω συνεχώς στη ζωή μου μεγάλες δυσκολίες και μεγάλα προβλήματα και για το λόγο αυτό δε χαίρομαι, δε νιώθω ευτυχισμένος, είμαι πολύ στενοχωρημένος: «απ' τη μέρα που πέθανε ο

πατέρας μου, δε βλέπω άσπρη μέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *κάθε φορά που ξημερώνει δεκατρείς, δε βλέπω άσπρη μέρα, δε θέλω ν' ανταμώσω άνθρωπο ούτε για καλημέρα*).

- δε γνωρίζω άσπρη μέρα, βλ. φρ. δε βλέπω άσπρη μέρα. (Λαϊκό τραγούδι: *ποτέ δε γνώρισα μια άσπρη μέρα και δε με φίλησε ποτέ μητέρα, καλάμι έρημο είμαι στον κάμπο που πάει κι έρχεται με τον αέρα*).

- δεν είδα μια καλή μέρα, αντιμετωπίζω συνεχώς στη ζωή μου δύσκολες καταστάσεις: «απ' τη μέρα που την παντρεύτηκα, δεν είδα μια καλή μέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *του 'χεις καμωμένη τη ζωή μαρτύριο και καλή μια μέρα πια δεν έχει δει, άστατη, κακούργα, το 'χεις μαραζώσει. Έχει δίκιο το παιδί!*).

- δεν είναι κάθε μέρα Λαμπρή ή κάθε μέρα Λαμπρή είναι; βλ. συνηθέστ. δεν είναι κάθε μέρα τ' Αγιαννιού.

- δεν είναι κάθε μέρα Πασχαλιά ή κάθε μέρα Πασχαλιά είναι; βλ. φρ. δεν είναι κάθε μέρα τ' Αγιαννιού.

- δεν είναι κάθε μέρα τ' Αγιαννιού ή κάθε μέρα τ' Αγιαννιού είναι; **α.** τα καλά ή τα ευχάριστα πράγματα δε συμβαίνουν τακτικά στη ζωή μας: «κέρδισε μια φορά το λαχείο και περιμένει να το ξανακερδίσει. -Δεν είναι κάθε μέρα τ' Αγιαννιού». **β.** ειρωνική παρατήρηση ή ξέσπασμα θυμού σε κάποιον που, επειδή κάποτε τον βοηθήσαμε ή τον εξυπηρετήσαμε, έχει την απαίτηση ή μας γίνεται φορτικός για νέες εξυπηρετήσεις.

- διαφέρουν σαν τη μέρα απ' τη νύχτα ή διαφέρουν σαν τη μέρα με τη νύχτα ή διαφέρουν όσο η μέρα απ' τη νύχτα ή διαφέρουν όσο η μέρα με τη νύχτα, (για πρόσωπα ή πράγματα) δεν μπορούν να συγκριθούν, γιατί ο ένας είναι πολύ ανώτερος από τον άλλον ή γιατί είναι εντελώς ανόμοια: «δυο παιδιά που βγήκαν απ' την ίδια κοιλιά κι όμως διαφέρουν σαν τη μέρα με τη νύχτα || δεν μπορούν να συγκριθούν τ' αυτοκίνητά μας, αφού βλέπεις πως διαφέρουν όσο η μέρα με τη νύχτα».

- έγινε η νύχτα μέρα, φωταγωγήθηκε άπλετα ένα νυχτερινό τοπίο: «μόλις άναψαν οι προβολείς του γηπέδου, έγινε η νύχτα μέρα».

- εδώ και μέρες ή εδώ και τόσες μέρες, πριν από αρκετές μέρες: «εδώ και μέρες τον είδα τυχαία στο δρόμο και μου 'πε, όταν σε δω, να σου δώσω χαιρετίσματα || εδώ και τόσες μέρες τον ψάχνω και δεν μπορώ να τον βρω». βλ. και φρ. *μέρες τώρα*.

- είδα φως και μέρα, βλ. λ. [φως](#).

- είμαι σ' άσχημη μέρα, είμαι πολύ εκνευρισμένος, στενοχωρημένος, προβληματισμένος: «δεν έχω όρεξη για κουβέντα, γιατί είμαι σ' άσχημη μέρα».

- είμαι σε κακή μέρα, βλ. φρ. είμαι σ' άσχημη μέρα.

- είμαι σε καλή μέρα, είμαι χαρούμενος, ευδιάθετος: «τώρα που είμαι σε καλή μέρα, ευχαρίστως να κουβεντιάσουμε ό,τι θέλεις».

- είναι άσχημη μέρα ή είναι άσχημη η μέρα, βλ. φρ. είναι άσχημος καιρός, λ. καιρός.

- είναι η μέρα μου, λέγεται στην περίπτωση που έχουμε αλληπάλληλες επιτυχίες ή αποτυχίες μέσα στην ίδια μέρα: «φαίνεται πως είναι η μέρα μου να κερδίζω || απ' ό,τι βλέπω δεν είναι η μέρα μου, γιατί τίποτα δε μου πάει καλά». Συνηθως, άλλες φορές προτάσσεται και άλλες φορές κλείνει τη φρ. *το σήμερα*.

- είναι κακή μέρα ή είναι κακή η μέρα, βλ. φρ. είναι άσχημος καιρός, λ. καιρός.

- είναι καλή μέρα ή είναι καλή η μέρα, βλ. φρ. είναι καλός καιρός, λ. καιρός.

- είναι λίγες οι μέρες του ή λίγες είν' οι μέρες του, πρόκειται να πεθάνει από μέρα σε μέρα: «οι γιατροί το 'παν καθαρά πως είναι λίγες οι μέρες του».

- είναι με τις μέρες του, έχει τις ιδιοτροπίες του, τις παραξενιές του, τις λόξες του, πρόκειται για άτομο κυκλοθυμικό: «αν θέλεις να σου τελειώσει αμέσως τη δουλειά σου, θα πρέπει να περιμένεις την κατάλληλη στιγμή, γιατί είναι με τις μέρες του». Συνών. είναι με τα φεγγάρια του / είναι με τις νότες του / είναι με τις ώρες του·
- είναι μέρα με τη νύχτα, βλ. φρ. διαφέρουν σαν τη μέρα απ' τη νύχτα·
- είναι μέρες να... ή είναι μέρες τώρα να..., βλ. φρ. έχει μέρες να(...)
- είναι μέρες που... ή είναι μέρες τώρα που..., βλ. φρ. έχει μέρες που(...)
- είναι μετρημένες οι μέρες του ή μετρημένες είναι οι μέρες του, βλ. φρ. είναι λίγες οι μέρες του·
- είναι σαν τη μέρα με τη νύχτα, βλ. φρ. διαφέρουν σαν τη μέρα απ' τη νύχτα·
- είναι στις μέρες της, (για έγκυες) έφτασε ο καιρός να γεννήσει, όπου να 'ναι γεννάει: «την πήγε στην κλινική ο άντρας της, γιατί είναι στις μέρες της»·
- είπε ο Εβραίος να πάει στο παζάρι κι έτυχε μέρα Σάββατο ή θέλησε ο Εβραίος να πάει στο παζάρι κι έτυχε μέρα Σάββατο ή κίνησε ο Εβραίος να πάει στο παζάρι κι έτυχε μέρα Σάββατο, βλ. λ. Εβραίος·
- έκανε τη νύχτα μέρα, βλ. φρ. έγινε η νύχτα μέρα·
- έφεξε η μέρα ή έφεξε ο Θεός τη μέρα, ξημέρωσε: «μόλις έφεξε η μέρα, ξεκίνησε για τη δουλειά του»·
- έχασα τις μέρες, δεν ξέρω ποια μέρα είναι αυτή που διανύουμε: «για πες μου, σε παρακαλώ, τι μέρα έχουμε σήμερα, γιατί έχασα τις μέρες»·
- έχει μέρες να... ή έχει μέρες τώρα να..., λέγεται για κάτι που έχει αρκετό καιρό να γίνει: «έχει μέρες να φανεί || έχει μέρες τώρα να φανεί || έχει μέρες να φάει»·
- έχει μέρες που... ή έχει μέρες τώρα που..., λέγεται για κάτι που συνέβη και εξακολουθεί να συμβαίνει: «έχει μέρες που πάει κι έρχεται στο γραφείο του τάδε και δεν μπορεί να τον συναντήσει || έχει μέρες τώρα που σκέφτομαι να του τηλεφωνήσω κι όλο κάτι συμβαίνει και το αναβάλλω»·
- έχει τις μέρες του, βλ. φρ. είναι με τις μέρες του·
- η καλή μέρα απ' το πρωί φαίνεται, **α.** διαπίστωση για τη θετική εξέλιξη μιας εργασίας ή υπόθεσης από τα πρώτα κιόλας ευνοϊκά σημάδια. **β.** επαλήθευση κακής πρόβλεψης για την πορεία μιας εργασίας ή υπόθεσης από τα πρώτα κιόλας σημάδια, που δεν είναι ευνοϊκά. Περισσότερο στη δεύτερη περίπτωση, πολλές φορές προτάσσεται της φρ. το εμ· βλ. και φρ. το καλό πουλί, απ' τ' αβγό του κελαηδεί, λ. πουλί·
- η νύχτα έχει αφτιά κι η μέρα έχει μάτια, βλ. λ. [μάτι](#)·
- κάθε μέρα, όλες τις μέρες, συνεχώς, χωρίς διακοπή: «σκέφτεται να χωρίσει, γιατί κάθε μέρα μαλώνει με τη γυναίκα του»·
- κάθε μέρα είναι αύριο, βλ. λ. [αύριο](#)·
- κάθε μέρα μου φαίνεται χρόνος, έχω την εντύπωση πως είναι ατέλειωτη, πως περνάει πολύ δύσκολα λόγω πολλών και δυσεπίλυτων προβλημάτων: «όταν φεύγουν τα παιδιά μου πολυήμερη εκδρομή, κάθε μέρα μου φαίνεται χρόνος, γιατί γίνονται τόσα δυστυχήματα στους δρόμους». (Λαϊκό τραγούδι: **κάθε μέρα για μένα θα 'ναι χρόνος, θα με τρώει του χωρισμού ο πόνος!**)·
- καλή σου μέρα! βλ. λ. καλημέρα·

- κάνει τη νύχτα μέρα, βλ. λ. [νύχτα](#).
- κάνει τη νύχτα μέρα και τη μέρα νύχτα, βλ. λ. [νύχτα](#).
- κι αύριο μέρα είναι, βλ. λ. [αύριο](#).
- κούφια μέρα, που κατά τη διάρκειά της μένει κανείς άπραγος, δεν κάνει τίποτα, χωρίς αυτό να δηλώνει πως είναι τεμπέλης: «μου 'τυχε τόσο κούφια μέρα σήμερα που δεν έκανα τίποτα».
- λες κι όλη τη μέρα τα ξύνω (ενν. τ' αρχίδια μου), βλ. λ. [ξύνω](#).
- λες κι όλη τη μέρα το ξύνω (ενν. το μουνί μου), βλ. λ. [ξύνω](#).
- λίγες να 'ν' οι μέρες σου, είδος κατάρας σε κάποιον να πεθάνει πολύ γρήγορα.
- μ' έπιασε η μέρα, βλ. φρ. με πήρε η μέρα.
- μ' έχει από μέρα σε μέρα, αναβάλλει συνεχώς να ανταποκριθεί σε μια απαίτησή μου: «ενώ ήταν να μου δώσει πριν από καιρό τα λεφτά που μου χρωστούσε, με πηγαίνει από μέρα σε μέρα || είναι να βάλει μια υπογραφή για να κλείσουν τα συμβόλαια και με πηγαίνει από μέρα σε μέρα».
- μαύρη μέρα, μέρα πού πέρασε μέσα στη δυστυχία: «πέρασα ακόμα μια μαύρη μέρα σήμερα, χωρίς να γελάσουν τα χείλη μου». (Λαϊκό τραγούδι: μη βλαστημάς την ξενιτιά κι ας είδες **μαύρες μέρες**, γιατί εκεί έχουν παιδιά κι άλλες πολλές μητέρες).
- με βρήκε η μέρα, βλ. φρ. με πήρε η μέρα.
- με πάει από μέρα σε μέρα, βλ. φρ. μ' έχει από μέρα σε μέρα.
- με πήρε η μέρα, ξημερώθηκα: «διασκέδαζα όλο το βράδυ στα μπουζούκια, μέχρι που με πήρε η μέρα».
- με ρίχνει από μέρα σε μέρα, βλ. συνηθέστ. μ' έχει από μέρα σε μέρα.
- μέρα με τη μέρα ή μέρα τη μέρα, με την πάροδο του χρόνου, προοδευτικά: «μέρα με τη μέρα άρχισε να την αγαπάει και πιο πολύ». (Λαϊκό τραγούδι: μόνο εγώ γεννήθηκα αμαρτωλός στον κόσμο και **μέρα τη μέρα χάνεται ο ήλιος από μπρος μου**). βλ. και φρ. από μέρα σε μέρα.
- μέρα μεσημέρι, **α.** στο καταμεσήμερο: «ήρθε να με επισκεφτεί μέρα μεσημέρι και δε μ' άφησε να κοιμηθώ». **β.** μπροστά στα μάτια όλων, μπροστά στον κόσμο: «η ληστεία της τράπεζας έγινε μέρα μεσημέρι και δεν πήρε κανένας μυρουδιά». (Λαϊκό τραγούδι: θε να το βρεις ό,τι ζητάς και δε θ' αργήσεις, θα 'ναι **μέρα μεσημέρι**, θα το δεις, και το κεφάλι σου στον τοίχο θα χτυπήσεις, κατεργάρα, και τα λόγια μου θα θυμηθείς).
- μέρα μπαίνει, μέρα βγαίνει, καθώς περνάει ο καιρός, με την πάροδο του χρόνου: «είχαμε την ελπίδα πως κάποτε θα διορθώνονταν τα πράγματα, αλλά μέρα μπαίνει, μέρα βγαίνει και τα προβλήματα παραμένουν». (Λαϊκό τραγούδι: **μέρα μπαίνει, μέρα βγαίνει**, η ζωή νερό κυλάει κι όποιος σοβαρά την πάρει αδικοχαμένος πάει).
- μέρα νύχτα ή νύχτα μέρα, ασταμάτητα, συνέχεια, όλο το εικοσιτετράωρο: «δουλεύει μέρα νύχτα σαν το σκυλί». (Λαϊκό τραγούδι: τη μια φορά με σφάζεις, την άλλη μ' αγκαλιάζεις, κοντά σου **μέρα νύχτα** λιώνω, πονώ και μαραζώνω // μαύρο θα φορέσεις το φουστάνι, αν θα δεις αλλού στεφάνι, ένα βλάμη, αίσθημα ζητάω, **νύχτα μέρα ψάχνω** να το βρω).
- μέρα παρά μέρα, κάθε δεύτερη μέρα: «έρχεται για επιθεώρηση μέρα παρά μέρα».
- μέρα που βρήκες! ή μέρα που τη βρήκες! βλ. φρ. βρήκες μέρα(!).

- μέρας χαρά και χρόνου λύπη, βλ. λ. [χαρά](#).
- μέρες και μέρες, πάρα πολλές μέρες: «μέρες και μέρες περίμενα να μου τηλεφωνήσεις».
- μέρες τώρα... ή πάνε μέρες τώρα που..., πριν από καιρό: «μέρες τώρα σου τηλεφωνώ και δεν απαντάει κανένας στο σπίτι σου || πάνε μέρες τώρα που σε ειδοποίησα να 'ρθεις να τακτοποιήσουμε τους λογαριασμούς μας κι εσύ κάνεις το κορόιδο»· βλ. και φρ. *εδώ και μέρες*.
- μέσα σε μια μέρα, εντελώς απρόσμενα, ξαφνικά και με ραγδαία εξέλιξη: «μέσα σε μια μέρα έχασε όλη την περιουσία του».
- μετράει μέρες, βλ. φρ. *είναι λίγες οι μέρες του*.
- μετράει τις μέρες του, βλ. φρ. *είναι μετρημένες οι μέρες του*.
- μετρώ μέρες ή μετράω τις μέρες, (ιδίως στη γλώσσα του στρατού) βρίσκομαι πολύ κοντά στη μέρα της απόλυσής μου: «σε πόσον καιρό απολύεσαι; -Μετρώ μέρες». (Λαϊκό τραγούδι: *και στο Πέραμα αντίκρυ τρώνε ψάρια απ' το δίχτυ, πίνουν ούζο, κάνουν τρέλες μα εγώ μετρώ τις μέρες*)· βλ. και φρ. *μετράει μέρες*.
- μετρώ τις μέρες, ανυπομονώ να περάσει ο καιρός: «στο τέλος του μηνός θα πάω διακοπές στην Κρήτη και μετρώ τις μέρες || μετρώ τις μέρες να περάσουν αυτές οι διακοπές, γιατί έχω σκυλοβαρεθεί»· βλ. και φρ. *μετρώ μέρες*.
- μια μέρα, κάποτε στο παρελθόν ή στο μέλλον: «θυμάσαι μια μέρα που είχαμε συναντηθεί στην παραλία; || μια μέρα θα λάμψει η αλήθεια». (Λαϊκό τραγούδι: *γι' αυτό δε δίνω βάση στα λόγια τα δικά σου, γιατί θα σου περάσει μια μέρα ο νταλγκάς σου*)·
- μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του κλέφτη, δυο του κλέφτη, τρεις και την κακή του μέρα, βλ. λ. [κλέφτης](#).
- μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και η κακή του μέρα ή μια του φίλου, δυο του φίλου, τρεις και την κακή του μέρα, βλ. λ. [φίλος](#).
- να δούμε η μέρα τι θα βγάλει ή να δούμε τι θα βγάλει η μέρα, λέγεται στην περίπτωση που δε γνωρίζουμε την έκβαση μιας υπόθεσης ή κατάστασης η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη: «οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη και να δούμε τι θα βγάλει η μέρα».
- να μη δεις άσπρη μέρα, βλ. φρ. *να μη σώσεις να δεις άσπρη μέρα*. (Λαϊκό τραγούδι: *ό,τι ζητούσες απ' τα νιάτα μου το πήρες, τώρα με διώχνεις για να πάρεις μια με λίρες, σε καταριέμαι, όπου πας κι όπου βρεθείς, μια άσπρη μέρα στη ζωή σου να μη δεις*)·
- να μη σώσεις να δεις άσπρη μέρα, είδος κατάρας σε κάποιον να μην αξιωθεί να περάσει τη ζωή του χωρίς δυσκολίες και προβλήματα: «για το κακό που μου 'κανες, μη σώσεις να δεις άσπρη μέρα».
- να μη φτάσεις να δεις ανθρώπου μέρα, βλ. λ. [άνθρωπος](#).
- να μη φτάσεις να δεις άσπρη μέρα, βλ. φρ. *να μη σώσεις να δεις άσπρη μέρα*.
- ξοδεύω τη μέρα μου, βλ. φρ. *περνώ τη μέρα μου*.
- ο Θεός να μου κόβει μέρες και να σου δίνει χρόνια, βλ. λ. [Θεός](#).
- ο μουσαφίρης και το ψάρι, την τρίτη μέρα βρομάνε, βλ. λ. [μουσαφίρης](#).
- οι γόνιμες μέρες (ειδικά για γυναίκες, αλλά και για άλλους ζώντες οργανισμούς), βλ. λ. [γόνιμος](#).

- οι δύσκολες μέρες (του μήνα), (για γυναίκες) η χρονική περίοδος κάθε μηνός που κρατάνε τα έμμηνα, η περίοδος της γυναίκας: «κάθε φορά που βρίσκεται στις δύσκολες μέρες, είναι όλο γκρίνια || όταν η γυναίκα μου βρίσκεται στις δύσκολες μέρες του μήνα, έχει μια αυξημένη νευρική κατάσταση»·
- οι επιθυμίες του ανθρώπου είναι σαν τις μέρες: μια πάει, άλλη έρχεται, βλ. λ. [επιθυμία](#)·
- οι μέρες είναι πονηρές, η χρονική περίοδος που διερχόμαστε δεν εμπνέει σιγουριά, είναι γεμάτη από κινδύνους λόγω της ρευστής πολιτικής ή οικονομικής κατάστασης που επικρατεί: «μην ξανοίγεσαι στη δουλειά σου, γιατί οι μέρες είναι πονηρές». Πρβλ.: βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. (Παύλου Προς Εφεσίους ε' 15-16)·
- οι παλιές καλές μέρες! αναφορά με διάθεση νοσταλγίας, ιδίως από τους ηλικιωμένους, σε παλιότερες χρονικές περιόδους, που υπήρχε αφθονία υλικών αγαθών και ευτυχία: «η κοινωνία μας σήμερα έγινε σκληρή κι απάνθρωπη, ενώ τις παλιές καλές μέρες όλα ήταν όμορφα κι ωραία!»·
- όλες οι μέρες είναι του Θεού, δεν υπάρχουν καλές ή κακές μέρες, άτυχες ή τυχερές: «μερικοί προληπτικοί έχουν την Τρίτη για γρουσουζιά μέρα, όμως όλες οι μέρες είναι του Θεού»·
- όποιος βαριέται να ζυμώσει, πέντε (δέκα) μέρες κοσκινίζει ή όποιος δε θέλει να ζυμώσει, πέντε (δέκα) μέρες κοσκινίζει, λέγεται για άτομα που, όταν τεμπελιάζουν να κάνουν κάτι σοβαρό, αργοπορούν χωρίς λόγο ασχολούμενοι με επουσιώδη πράγματα·
- παπά ζουρλό σαν ήβραμε, όλη μέρα ψέλναμε, βλ. λ. [παπάς](#)·
- περνώ μαύρες μέρες, περνώ περίοδο μεγάλων δυσκολιών, έχω πολλές στενοχώριες: «απ' τη μέρα που χρεοκόπησα, περνώ μαύρες μέρες»·
- περνώ τη μέρα μου, τη χρησιμοποιώ με έναν ορισμένο τρόπο ή για έναν συγκεκριμένο σκοπό: «όταν δεν έχω δουλειά, περνώ τη μέρα μου διαβάζοντας || όταν έχω λεύτερο χρόνο, περνώ τη μέρα μου κάνοντας διάφορα μερεμέτια στο σπίτι»·
- στραβή μέρα, βλ. φρ. ανάποδη μέρα·
- σώθηκαν οι μέρες του, είναι ετοιμοθάνατος: «ο γιατρός το 'πε καθαρά πως σώθηκαν οι μέρες του»·
- τέλειωσαν οι μέρες του, βλ. φρ. σώθηκαν οι μέρες του·
- τη μέρα που δεν έχει αύριο, βλ. συνηθέστ. το μήνα που δεν έχει Σάββατο, λ. μήνας·
- τη νύχτα την κάνει μέρα, βλ. λ. [νύχτα](#)·
- την κακή και την ψυχρή σου μέρα! είδος κατάρας·
- την κακή του τη μέρα! έκφραση έντονης αμφισβήτησης με επιθετική διάθεση στα λεγόμενα κάποιου: «να του πεις την κακή του τη μέρα, που δε θα πάρω φέτος άδεια!»·
- της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και γελά, βλ. λ. [νύχτα](#)·
- τι μέρα κι αυτή! βλ. φρ. τι μέρα κι η σημερινή(!)·
- τι μέρα κι η σημερινή! έκφραση με την οποία επιτείνουμε τα ευχάριστα, τα δυσάρεστα ή τα ανιαρά συμβάντα της μέρας που περνάμε ή που περάσαμε: «το πρωί μου τηλεφώνησε ένας δικηγόρος για μια κληρονομιά, στη δουλειά πήρα την προαγωγή μου και το μεσημέρι μου ανακοίνωσε ξαφνικά η κόρη μου πως παντρεύεται. Τι μέρα κι η σημερινή! || Τι μέρα κι η σημερινή! Μου πήρε ο γερανός τ' αυτοκίνητο, ο διευθυντής στη δουλειά μου 'κοψε την άδεια, φεύγοντας απ' το γραφείο μου στραμπούλιξα το πόδι μου κι ακόμη δε νύχτωσε!». Πολλές φορές, της

φρ. προτάσσεται το *αχ Θεέ μου* ή η φρ. κλείνει με το *Θεέ μου*.

- τις τελευταίες μέρες, το τελευταίο διάστημα, τώρα τελευταία: «τις τελευταίες μέρες δεν έχει καθόλου δουλειά». Συνών. τον τελευταίο καιρό.

- το θαύμα κρατάει τρεις μέρες, βλ. λ. [θαύμα](#).

- το πάει από μέρα σε μέρα, βλ. φρ. μ' έχει από μέρα σε μέρα.

- το ρίχνει από μέρα σε μέρα, βλ. συνηθέστ. μ' έχει από μέρα σε μέρα.

- τόσες μέρες ή τόσες μέρες τώρα, βλ. φρ. εδώ και μέρες.

- τρώω τη μέρα μου, βλ. φρ. χάνω τη μέρα μου.

- χάνω τη μέρα μου, την περνώ χωρίς να κάνω κάτι ουσιαστικό ή αποδοτικό: «σήμερα έμπλεξα μ' έναν παλιόφιλο και καθώς πιάσαμε την κουβέντα για τα παλιά, έφτασε το μεσημέρι κι έχασα τη μέρα μου».

- χρονιάρια μέρα, μεγάλη γιορτή, συνήθως θρησκευτική: «ήρθε Πασχαλιάτικα, χρονιάρια μέρα, και μου ζητούσε δανεικά».

- χρονιάρικες μέρες, συνεχόμενες μεγάλες γιορτές, συνήθως θρησκευτικές, όπως είναι τα Χριστούγεννα, η Πρωτοχρονιά και τα Φώτα: «τις χρονιάρικες μέρες όλη η οικογένεια μαζεύεται στο σπίτι».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας